

Interjú Gyulay Zsolttal, az NDN Zrt. vezérigazgatójával

„Közel egy év kell, hogy beálljon a piac”

Július 1-jétől új korszak kezdődött a hazai dohánypiaci értékesítésben. A fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012-ben elfogadott, és idén májusban módosított törvény értelmében az összességében mintegy 400 milliárd forintos forgalmú dohánypiaci értékesítést mintegy 7000 Nemzeti Dohánybolt végzi majd. Az elbírálás során mostanáig több mint 5500 koncessziót osztottak ki. Az eddigi tapasztalatokról és jövőbeli tervekről Gyulay Zsoltot, a Nemzeti Dohánykereskedelmi Nonprofit Zrt. (NDN Zrt.) vezérigazgatóját kérdeztük.

♦ Az első koncessziós pályázatot övező nagy érdeklődés kitarított a második körnél is?

A második körben összesen 3902 pályázat érkezett be a 162 helyre meghirdetett 180 koncesszióra, tehát közel hússzoros volt a túljelentkezés. A 162 település többsége 2000 lélekszám alatti falu volt, ahol korábban nem volt jelentkező. Ezekben a településeken az ellátás biztosítása érdekében az önkormányzatokkal, egyeztetve már ott tevékenykedő, általunk kijelölt kiskereskedők végezték a cigarettaértékesítést. Úgy tudom, köztük voltak olyanok, akik végül pályáztak is a második körben, és jó eséllyel kaphatnak is koncessziót. A pályázatok bírálatát azonban természetesen most sem mi, hanem a független bíráló bizottság végezte. Ugyanakkor voltak olyan körzetek is, főként nagyvárosokban, ahol korábbi nyertesek visszalépése vagy a koncessziós jog elvesztése miatt írtunk ki újabb pályázatot. Akadt olyan körzet, ahol több mint háromszázszoros túljelentkezés volt a koncesszió megszerzéséért, tehát töretlen az érdeklődés a tevékenység iránt.

♦ Maradtak-e fehér foltok a képzeletbeli trafikterképen, vannak-e olyan térségek, ahol még mindig nem működnek Nemzeti Dohányboltok?

Összességében az már jól látszik, hogy vannak olyan nagyon kis lélekszámú települések, ahol valószínűleg nem lesz érdeklődés a koncesszióra, mert egyszerűen nem éri meg működtetni egy ilyen üzletet. Jelenleg csak néhány ilyen település van az országban. A bezárások miatt szintén szabadult fel koncessziós lehetőség.

♦ Ezek szerint lesz újabb kiírás?

Az mindig lesz. A törvény rendelkezése szerint, ha valamely körzetben nem sikerül kiosztani a koncesz-

ziót, vagy valamilyen okból elvesztették a korábbi pályázati nyertesek a jogosultságukat, akkor ott új pályázatot kell kiírni.

♦ Eddig hányan és milyen okokból veszítették el a koncessziós jogukat?

Eddig 99-en, vagy azért, mert nem tettek eleget a vállalásuknak; például nem nyitottak ki július 1-jén, nem írták alá a szerződést, vagy mert visszaadták a jogosultságukat. Ez azonban természetes folyamat, a dohány-kiskereskedők egy-két százaléka bizonyára állandóan cserélődik majd, más piacokhoz hasonlóan itt is számíthatunk némi mozgásra. Valószínűleg mindig lesznek olyanok, akik feladják, mások viszont szeretnék kipróbálni ezt a tevékenységet.

♦ Vannak-e általánosan leszűrhető tapasztalatok az eddig eltelt három hónap alapján?

Az elmúlt időszakban lezajlott piaci átalakítás példa nélküli, már csak a rövid időtartam miatt is. Az elmúlt nyolc hónapban – beleértve az előkészítés időszakát is – egy teljesen új értékesítési konstrukciót kellett

»

NÉVJEGY

Gyulay Zsolt olimpiai bajnok kajakozó diplomáját a Testnevelési Főiskolán szerezte, de később elvégezte a Külkereskedelmi Főiskolát is. 1996-ban az Arena sportszergyártó cég marketingigazgatója lett, majd 1998 és 2001 között a társaság szlovákiai vezérképviselője volt. 2004. január végéig az Újpest FC ügyvezető igazgatója, 2007-ben az Ollé Sportrendszer Kft. ügyvezető igazgatója lett, 2010 augusztusától a Hungaroring Zrt. elnök-vezérigazgatója. 2012 tavaszán a kormány felkérte a Nemzeti Dohánykereskedelmi Nonprofit Zrt. irányítására, kinevezésével párhuzamosan átadta a Hungaroring operatív vezetését, de továbbra is ő a társaság elnöke.

létrehoznunk úgy, hogy közben folyamatos legyen a piac ellátása. Érthető, hogy az eddigi mechanizmus megszűnése sokaknak gondot jelentett, hiszen a hagyományos értékesítési csatornákat egy teljesen új struktúra váltotta fel. Az átalakulás előtt közel 40 ezer helyszínen – kiskereskedelmi egységben, benzinkúton, vendéglátóhelyen és egyéb árusítóhelyen folyt a dohánytermékek értékesítése, közülük csupán 3-400 volt a kifejezetten e termékekre specializálódott szakbolt. Júliustól azonban már csak közel 5600 Nemzeti Dohányboltban zajlik az értékesítés. Egy új, jól behatárolható szakmai kiskereskedői réteg jött létre. Ez még a tapasztalt dohány-kiskereskedők számára is új helyzetet teremtett. Az is látszik, akik úgy gondolták, hogy ölükbe hullt a siker, mert sokkal kevesebb helyre koncentrálnak az értékesítés, azok tévedtek. Azok viszont, akik felkészültek a váltásra, jól átgondolták az üzleti tervüket, boldogulnak.

„Akik arra számítottak, hogy ez egy könnyű munka, magától megy az üzlet, nyilván csalódtak, mert ezzel a termékkörrel naponta rengeteget kell foglalkozni.”

◆ Milyen tanácsokkal látná el a tapasztalatlanokat?

A cigaretta- és dohányárúsítás speciális tevékenység. Nagyon gyorsan pörgő termékcsoporthoz van szó. Akik arra számítottak, hogy ez egy könnyű munka, magától megy az üzlet, nyilván csalódtak, mert ezzel a termékkörrel naponta rengeteget kell foglalkozni, sziszifuszi munka. Folyamatos kapcsolattartást igényel a gyártókkal, alapos termékismeretre van szükség. Emellett nagyon oda kell figyelni az üzletmenetre, nagyon költséghatékonyan kell működni, mert valójában a tíz százalékos árrésből kell kigazdálkodni a helyiségbérlést, a rezsit, az alkalmazottak költségeit. Mi többek között azért vagyunk, hogy segítsük őket a felkészülésben, tanácsokat adjunk a mindennapi munkához. Az elmúlt időszakban közel kétezer Nemzeti Dohányboltban jártunk már, most még főként támogató jellegű ellenőrzéseink vannak. A csapatunk igyekszik minden felmerülő kérdésre választ adni. Az üzletmenet javításában vélhetően az október 1-jén elindult online forgalom-nyilvántartási rendszer is nagy segítséget jelent majd.

◆ Hogyan?

A rendszer segítségével a trafikokon belüli összes forgalomról lesz pontos adat, cikktörzsre, márkákra, szegmensekre, sőt boltra, településre, megyére lebontva látjuk majd, hogyan teljesítenek az egyes termékek. Eddig csak becslést adtak erre vonatkozóan. Ha véglegesen feláll a rendszer, nagyon pontos információink lesznek a dohánypiac szerkezetéről, amelyek nemcsak a piac szereplői, hanem,

jövedéki termékről lévén szó, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) számára is rendkívül hasznos információk lesznek. Mint említettem, a mi rendszerünk természetesen a legális forgalomról szállít majd adatokat, de csökkenő forgalom mellett is viszonylag konstans a fogyasztás ezen a piacon, ezért, ha bizonyos területeken, régiókban az értékesítési számokban túl nagy visszaesést tapasztalunk, az feltehetően a feketekereskedelem növekvő arányára is utal, utalhat. Ezért az online forgalom-nyilvántartási rendszer hatásos fegyver lesz az illegális forgalmazás visszaszorítására is.

◆ Mikor lesznek értékelhető adatok?

Október 1-je óta közel 5600 üzlet regisztrált a rendszerbe, közülük már több mint 4600 napi szinten továbbítja az adatokat. Pontos számokat azért nem tudok mondani, mert folyamatosan bővül a rendszer. A beérkező adatokat rendszerezjük, és eljuttatjuk a NAV-hoz és a dohánygyártóknak. Bízom benne, hogy jövő év elején már átfogó adatokat látnak az értékesítés sajátosságairól. A gyártók eleinte csak a saját termékekkel kapcsolatban látnak adatokat, de később lehetőségük lesz olyan információs csomagokat is rendelni tőlünk, amelyekből tetszés szerinti bontásban, csoportosításban is nyomon követhetik a termékek, márkák, szegmensek forgalmának alakulását. Az így befolyt összeget a Nonprofit Zrt. saját, illetve a rendszer fenntartására fordítja.

◆ A másik bevételi forrásuk a koncessziós díj. Eddig mennyi pénzt fizettek be a trafikosok a kasszába, milyen a fizetési morál?

A koncessziós díjból eddig mintegy 988 millió forint folyt be a kasszába. A szerződő felek 99,8 százaléka időben teljesített, 40-50 koncessziójogosult ellen indult behajtás, ha nem fizetnek, akkor elveszítik a koncessziójogot.

◆ Mire fordítják ezt az összeget?

Ez a pénz nagyrészt az állami költségvetésbe kerül, illetve ebből finanszírozzuk az online forgalom-nyilvántartási rendszer kiépítését is.

◆ Az előbb említette a feketekereskedelmet. A közelmúltban megjelent NAV-kimutatások szerint közel 40 százalékkal csökkent a dohányforgalom, sokan úgy vélik, ez az illegális forgalom növekedését feltételezi. Van összefüggés az új értékesítési rendszer bevezetése és a csökkenés között?

Ezzel kapcsolatban már többféle vélemény látott napvilágot. Hozzáértő, piaci szakemberek nyilatkoztak arról is, hogy a jövedékiadó-befizetés máskor is mutatott már ilyenfajta hullámzó tendenciát, nem gondolnám, hogy ezt csak a trafikrendszer számlájára kellene írni. Nagyobb áremelések időszakában a korábbi években is előfordult már a legális forgalom drasztikus visszaesése. A feketekereskedelem valóban létező jelenség, de nem gondolom, hogy az új rendszert kellene okolni a növekedése miatt. Az is az igazsághoz tartozik, hogy a törvény a fiatalok védelme mellett a dohányfogyasztás csökkentésének nem titkolt szándékával jött létre, a kormányzat szándéka is ez volt.

♦ **Avárost járva feltűnik, hogy több helyen egymás mellett nyitottak meg a Nemzeti Dohányboltok, így sokan vagy a nyitva tartással „sakkoznak”, vagy új üzlethelyiséget keresnek maguknak. Ön hogyan látja, mennyire nagy a mozgás?**

A nyitva tartás kérdésével kapcsolatban csak annyit, hogy ki mit vállalt, azt kell teljesítenie, ettől csak „fel-felé”, tehát hosszabb nyitva tartással térhetnek el a koncesszióra jogosultak. A körzeten belüli új üzlethelyiség nyitása kérdésében is elég rugalmas volt a kiírás, nem szabtuk meg, hogy a körzeten belül ki hol üzemeltesse a boltját. Most mindenki tapogatózik, próbálja megtalálni a helyét, hol menne jobban az üzlet. Ez a mozgás természetes, egy év legalább kell ahhoz, hogy beálljon a piac.

♦ **Vannak adataik, hogy mennyien költöztek eddig egyik helyről a másikra?**

Nehéz erre válaszolni, mert a koncessziójogosultak és -gyakorlók a NAV részére kötelesek jelenteni elsőként a változtatási igényt, de hamarosan tudunk adatokat közölni ebben a témában is.

♦ **Ez nem kötelező?**

De igen, ennek ellenére vannak, akik nem tesznek eleget ennek a kötelezettségnek. Az online készlet-nyilvántartási rendszer erre a problémára is megoldást jelent, hiszen ezentúl pontosan látjuk, ki nem szolgáltat rendszeresen adatot. A rendszerben minden legalisan működik, nincs pult alatti értékesítés, az alkalmazottak be vannak jelentve, és még sorolhatnám.

♦ **Tudják-e, hányan árusítanak kiegészítő termékköröket?**

Egyelőre nincsenek erre vonatkozóan adataink, hiszen mi a dohánytermékekre fókuszálunk. Legfeljebb akkor tudunk ilyen számot mondani, ha az ellenőrzőcsapatunk végigjárta majd a boltokat. A tervek szerint az első ellenőrzési kör jövő év márciusában zárul. Mint említettem, eddig közel kétezer üzletben jártunk, az ott hallottak alapján a kiegészítő termékköröket is forgalmazók az értékesítésük 90 százalékát a dohánytermékekből nyerik.

♦ **Milyennek ítéli meg a kapcsolatukat a piac egyes területein tevékenykedő cégekkel, szervezetekkel?**

Nyugodt szívvel mondhatom, nagyon jó, és hatékony közöttünk az együttműködés. Létrehoztunk egy szakmai kerekasztal rendezvényt, ami gyakorlatilag az összes fontos terület meghatározó cégeit, szervezeteit, az ellenőrző hatóságokat is magába foglalja. A szakmai platform idáig 3 alkalommal gyűlt össze, hogy megvitassa a dohánypiacot érintő változásokat, megoldandó kérdéseket.

♦ **Például?**

Már magának a rendszernek a kiépítése, a pályázati kiírás létrejötte, az egész folyamat levelezé-

lése nagyon sok szakmai egyeztetést igényelt, amiben hathatós segítséget nyújtottak a hatóságok, dohánytermelői szervezetek, a gyártó cégek képviselői, a kiskereskedők érdekvédelmi szervezete. Mindenki hozzátette a magáét. Hogy csak egy példát mondjak, amikor az első kör lezárulása után 1417 koncessziós lehetőség nem kelt el, valahogyan meg kellett oldani az ellátást. A piaci szereplők mindegyike az első szóra jött, segített, hogy zökkenőmentesen meg tudjuk oldani a helyzetet, az ő és az önkormányzatok javaslatai alapján július 16-ára eleget tudtunk tenni az ellátási kötelezettségeinknek, az üzletek kinyitottak, volt áru stb. Ez is közös munka eredménye volt.

♦ **A közeljövőben melyek a legfontosabb megoldandó kérdések?**

Mint ahogy arról már beszéltünk, mindenképpen foglalkoznunk kell a feketekereskedelem növekedésének kérdésével, ez ügyben nagyon szorosan együttműködünk a hatóságokkal, NAV-val és a fogyasztóvédelemmel. Bízom benne, hogy az online forgalom-nyilvántartási rendszer által nyert adatok sokat segítenek majd a hatékonyabb fellépésben, a veszélyeztetett területek feltárásában. Ezeknek az ellenőrzése nagy feladat lesz. Továbbra is nagyon fontos feladat a fiatalok védelmében végzett ellenőrzések. A fogyasztóvédelmi ellenőrzések ezen a területen már nagyon jó eredményeket hoztak: 2012-ben 58 százalékos volt az aránya a fiatalok kiszolgálásának, a mostani eredmények 14 százalékot mutatnak. Eddig több mint 160 felfüggesztésre került sor 18 éven aluliak kiszolgálása miatt. Ettől még nem biztos, hogy több fiatal szokik le a cigarettáról, de legalább megnehezítjük a hozzájutásukat. A témával kapcsolatban egyébként tervezünk dohányzás elleni kampányokat is, eredményeim szerint ez a munka is megindul jövőre.

ÁCS DÓRA